

1. Một số vấn đề chung

Đánh giá trong hoạt động dạy học là một khâu quan trọng để kiểm định chất lượng dạy và học. Hoạt động đánh giá là một quá trình bao gồm việc HS tự đánh giá và GV đánh giá HS qua các hình thức đánh giá định tính (quan sát, nhận xét) và định lượng (đánh giá kết quả theo các mức).

– Tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng:

Việc hướng dẫn HS tự đánh giá hay đánh giá các bạn trong giờ học/ các hoạt động trình diễn,... là những hoạt động mà GV là người gợi mở và động viên, khuyến khích HS mạnh dạn thể hiện các ý kiến dần hình thành được năng lực quan sát và phản biện của HS. HS tự nhận xét về mức độ hoàn thành nhiệm vụ học tập của bản thân, những điểm cần khắc phục qua từng động tác, từng câu hát, kĩ năng trong bài học hay chủ đề trong khi học. HS cần có năng lực quan sát và mạnh dạn đưa ra các ý kiến nhận xét, đánh giá, đề xuất các phương án mới cho hoạt động của nhóm bạn hay tập thể trong quá trình học.

– GV đánh giá HS:

Quy trình đánh giá của GV (bao gồm cả đánh giá đầu vào) là việc nắm bắt các thông tin kịp thời, khách quan mức độ tiếp thu ban đầu, và toàn bộ quá trình, kết quả hoàn thành từng nhiệm vụ học tập của HS. Đánh giá phản ánh sự tiến bộ của HS so với chính bản thân các em trong suốt quá trình học tập. Đây cũng là những thông tin hai chiều giúp GV điều chỉnh yêu cầu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học hay cách thức tác động đến HS để khắc phục hay nâng cao hiệu quả dạy học môn học nói riêng và chất lượng giáo dục âm nhạc nói chung cho HS.

Việc đánh giá cần đầy đủ 5 năng lực: cảm thụ, thực hành, hiểu biết, vận dụng và sáng tạo âm nhạc trong các giờ học và việc vận dụng vào đời sống, cùng với việc kết hợp đánh giá các phẩm chất, năng lực chung, tính thần thái độ, giao tiếp, hợp tác,... Hoạt động đánh giá phải được tiến hành trong suốt quá trình học tập của HS qua các khâu: đánh giá chẩn đoán, đánh giá thường xuyên và đánh giá cuối học kì, cuối năm học.

2. Hình thức đánh giá

a) Đánh giá chẩn đoán

Vào đầu giai đoạn dạy học, GV thu thập những thông tin về đặc điểm và khả năng học tập môn học của HS qua hình thức trao đổi và yêu cầu HS hát/ múa/ hát và vận động minh họa 1, 2 bài hát ở độ tuổi mầm non, nhi đồng,... để nắm được mức độ mặt bằng chung của HS cũng như nhu cầu, những điểm mạnh, hạn chế của HS để xây dựng kế hoạch, giáo án dạy học, phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động dạy học thích hợp.

b) Đánh giá thường xuyên

Quá trình GV quan sát và kiểm tra HS thực hiện các yêu cầu, nhiệm vụ trong hoạt động cá nhân, nhóm, tập thể trong giờ học, theo từng giai đoạn và nội dung học tập (có ghi kí hiệu phân loại theo cách phù hợp) để nắm được đặc điểm, khả năng, ý thức học tập, mức độ tiếp thu khi thực hành âm nhạc và sự tiến bộ của HS.

Đánh giá thường xuyên trong quá trình dạy học là hoạt động rất quan trọng, giúp GV quan sát, phát hiện, phân tích các nguyên nhân tác động, kịp thời đưa ra các gợi ý cho HS về cách tự điều chỉnh, cách phối hợp hoặc hướng dẫn HS luyện tập để khắc phục lỗi sai, hạn chế trong luyện tập và phối hợp với các bạn. Khi đã nắm được mức độ, khả năng của HS, GV cần có sự động viên, khuyến khích và tạo các cơ hội, môi trường,... để HS được tập luyện/ thể hiện, khắc phục những điểm hạn chế, dần tạo cho các em sự tự tin khi thể hiện hiểu biết và năng lực thực hành của cá nhân.

Lưu ý: Trong quá trình dạy học và đánh giá, GV cần coi trọng đánh giá thường xuyên, nên động viên, khuyến khích và tạo động lực cho HS để các em tự tin thể hiện các nội dung âm nhạc theo sở trường của từng cá nhân.

* Sau mỗi hoạt động của HS trong các chủ đề, GV khuyến khích, hướng dẫn và gợi mở để giúp HS biết tự nhận xét mức độ thực hành của bản thân/ của nhóm mình tham gia và các nhóm khác.

c) Đánh giá cuối học kì I/ cuối năm học

Việc đánh giá kết quả học tập của HS ở cuối học kì I hay cuối năm học sẽ phản ánh khá tổng quát sự tiến bộ về năng lực chung và năng lực âm nhạc của mỗi HS. Như yêu cầu đã nêu ở Chủ đề 4 và Chủ đề 8, HS được chủ động lựa chọn một trong những nội dung đã được ôn tập theo chương trình SGK mà các em thấy tự tin, yêu thích để thể hiện bài đánh giá học kì I hay cuối năm học, cụ thể như sau:

- Cảm xúc và mức độ tự tin khi thể hiện âm nhạc ở hình thức cá nhân hay cùng tập thể/ nhóm;
- Năng lực thực hành các kiến thức, hiểu biết ở các mạch nội dung trong chương trình môn học;
- Năng lực vận dụng, sáng tạo và mức độ thể hiện các nội dung của cá nhân hay trong tập thể/ nhóm;
- Sự chia sẻ, hợp tác trong khi thể hiện âm nhạc cùng nhóm/ tập thể (nếu có).

GV cần thiết kế các hình thức, nội dung, yêu cầu đánh giá năng lực của HS thông qua các nhiệm vụ có sự tích hợp, lồng ghép vừa bám sát nội dung môn học, vừa thể hiện được những phẩm chất, năng lực chung của HS. Đồng thời, GV cũng tạo điều kiện để HS phát huy sự vận dụng, sáng tạo các hiểu biết và kiến thức đã được học. Tuy nhiên, việc đánh giá HS thể hiện trực tiếp kĩ năng, thao tác,... nên cũng không thể tránh được yếu tố tâm lí (sự xúc động) tác động đến kết quả thể hiện của HS. Chính vì thế, GV cần xem xét cả quá trình về mức độ cố gắng và sự tiến bộ của HS so với chính bản thân các em trong quá trình đánh giá thường xuyên để đảm bảo khách quan, công bằng và tạo động lực, niềm vui, sự hứng thú học tập cho HS.

* Tuỳ theo nội dung và tính chất của hoạt động, GV có thể đánh giá kết quả luyện tập thực hành/ thể hiện âm nhạc của HS theo hình thức tốp ca/ song ca/ đơn ca và áp dụng trong đánh giá cuối học kì I và cuối năm học.

d) Đánh giá, xếp loại theo Thông tư số 22/2016/TT – BGDDT của Bộ Giáo dục và Đào tạo

Căn cứ vào 3 mức độ yêu cầu cần đạt theo khung năng lực môn học âm nhạc (trang 9), việc đánh giá kết quả học tập môn Âm nhạc của HS lớp 1 sẽ chia thành các mức độ phân loại như sau:

- *Mức độ 1:* Hoàn thành tốt (tương ứng với mức 3 của khung năng lực)
- *Mức độ 2:* Hoàn thành (tương ứng với mức 2 của khung năng lực)
- *Mức độ 3:* Chưa hoàn thành (tương ứng với mức 1 của khung năng lực)

Ví dụ: Nội dung đánh giá ở Chủ đề 1 được triển khai cụ thể như sau:

Nội dung

HS có thể lựa chọn một trong những nội dung sau:

- Trình bày bài hát *Vào rừng hoa* kết hợp với động tác minh hoạ hoặc vận động theo nhịp điệu.

- Đọc bài đọc nhạc *Bậc thang Đô – Rê – Mi* theo kí hiệu bàn tay kết hợp với nhạc đệm/ gõ đệm/ vận động theo nhịp.
- Thể hiện hoạt động thực hành theo nhóm/ cá nhân trong thực hành tập thể/ trò chơi âm nhạc với yếu tố to – nhỏ của âm thanh/ câu chuyện âm nhạc *Âm thanh kì diệu*.

Đánh giá thường xuyên

* *Mức độ 1: Biết.* HS nhớ/ nhận ra, nêu được:

- Tên bài hát *Vào rừng hoa*;
- Câu chuyện *Âm thanh kì diệu* với tên các nhân vật Đô, Rê, Mi và cô giáo Khoá Son;
- Tên ba nốt nhạc: Đô, Rê, Mi trong bài đọc nhạc;
- Nhận biết và phân biệt được âm thanh tự nhiên và âm thanh âm nhạc.

* *Mức độ 2: Hiểu*

- Hát đúng lời ca, giai điệu bài hát *Vào rừng hoa*, thể hiện được cảm xúc vui tươi, hồn nhiên khi hát;
- Phân biệt được độ cao – thấp của ba nốt Đô, Rê, Mi và đọc được giai điệu của bài đọc nhạc *Bậc thang Đô – Rê – Mi*;
- Biết vận động theo nhịp điệu (tay và chân) kết hợp hát.

* *Mức độ 3: Vận dụng – Sáng tạo*

- HS thể hiện được tính chất vui tươi, nhịp nhàng khi hát bài *Vào rừng hoa*;
- Biết kết hợp gõ đệm với các hình thức: gõ đệm theo phách/ theo nhịp và vận động theo nhạc kết hợp đọc nhạc;
- Bước đầu thể hiện được các yêu cầu đọc to, đọc nhỏ trong trò chơi, vận động theo nhạc với các ý tưởng của cá nhân/ đôi bạn và phối hợp trong nhóm/ tập thể.

Đánh giá xếp loại cuối học kì

- *Hoàn thành tốt:* HS thực hiện được mức độ 3 như đánh giá thường xuyên.
- *Hoàn thành:* HS thực hiện được mức độ 2 như đánh giá thường xuyên.
- *Chưa hoàn thành:* HS thực hiện tương đương mức độ 1 như đánh giá thường xuyên, còn nhiều sai sót, chưa tự tin trong hoạt động tập thể.

3. Một số điểm cần lưu ý

- Căn cứ theo mục tiêu, chương trình môn học và nội dung SGK *Âm nhạc 1*, GV cần linh hoạt lựa chọn, xây dựng cấu trúc các bài học âm nhạc hoặc thay đổi thứ tự nội dung, lựa chọn các phương pháp, hình thức dựa trên đặc điểm, khả năng nhận thức của HS và điều kiện về cơ sở vật chất tại địa phương để thiết kế giáo án/ tiết học hay kế hoạch dạy học trong một học kì cho phù hợp.
- GV chủ động khai thác và phát huy các di sản âm nhạc của địa phương/ vùng miền,... với mức độ nội dung và yêu cầu phù hợp với khả năng thực hành âm nhạc của HS, đồng thời đảm bảo thời lượng theo quy định của chương trình môn học.

- Theo quan điểm dạy học phát triển năng lực, quá trình triển khai các hoạt động dạy học, GV cần tổ chức linh hoạt và hài hoà giữa hoạt động học (kiến thức mới/ trọng tâm), ôn tập, trình bày các nội dung, cần chú trọng các yêu cầu thực hành, vận dụng, sáng tạo và giải quyết các nhiệm vụ học tập (ở mức độ phù hợp với khả năng của HS lớp 1).
- Nội dung mục III – Phương pháp dạy học sách giáo khoa *Âm nhạc 1* đã trình bày các phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động dạy học cơ bản của bộ môn. Để tránh sự lặp lại, trong Phần hai. *Hướng dẫn dạy học các bài cụ thể* từ Chủ đề 2 sẽ không nhắc lại các bước cơ bản đã nêu ở mục III, chỉ bổ sung những điểm GV cần lưu ý về các nội dung, phương pháp và hình thức triển khai theo đặc điểm của chủ đề, của bài học. Với việc nêu khá chi tiết về cách thức triển khai nội dung, phương pháp, hình thức để hướng dẫn HS học và tự học theo định hướng phát triển năng lực ở Chủ đề 1 xem như là những gợi ý chi tiết giúp GV tham khảo trong quá trình chuẩn bị bài dạy.
- Những gợi ý về phân chia thời lượng nội dung, dự kiến khoảng thời gian thực hiện từng mục/ hoạt động trong mỗi tiết/ chủ đề; cả mô hình, cấu trúc nội dung và phương pháp tổ chức dạy học ở Phần hai của SGK cũng chỉ là phương án mang tính gợi ý của nhóm biên soạn. GV tham khảo và linh hoạt điều chỉnh cho phù hợp và hiệu quả với điều kiện dạy học thực tiễn tại địa phương.

KẾT NỐI TRI THỨC
VỚI CUỘC SỐNG